

1. CONTRIBUCIÓ DE LA MATÈRIA A LA FORMACIÓ DEL PEDAGOG

En tota realitat socio-educativa hi participen persones, les quals es comporten i interactuen amb aquesta realitat i entre si. Els processos psicològics bàsics descriuen i expliquen, des d'un punt de vista bàsic i general, com els éssers humans ens sentim, pensem i actuem. El terme "bàsic" fa referència al fet que es tracta de l'activitat científica dirigida a augmentar la nostra base de coneixements sobre la conducta i els processos mentals de les persones. D'altra banda, adoptar un punt de vista "general" significa que la psicologia bàsica busca els elements comuns i els principis generals de la conducta i els processos mentals, abans que les diferències que es poden atribuir a factors maduratius-evolutius (els quals estudia la **Psicologia Evolutiva o del Desenvolupament**) i a les diferències individuals (que estudia la psicologia de la personalitat). D'altres especialitats de la psicologia són aplicades (això és, tracten de resoldre problemes concrets), com és el cas de la **Psicologia de l'Educació**, que aplica els principis posats de manifest per les especialitats bàsiques als problemes d'instrucció i aprenentatge.

Així doncs, l'objecte de l'assignatura **Processos Psicològics Bàsics** és el coneixement dels principis bàsics i generals de la conducta i els processos mentals, amb l'objectiu de capacitar al pedagog per fer una anàlisi, interpretació i gestió dels mateixos en els contextos socio-educatius que defineixen la seva activitat acadèmica i professional.

Des del punt de vista de les competències transversals, l'assignatura **Processos Psicològics Bàsics** contribueix a capacitar al pedagog per treballar amb equips interdisciplinars, particularment en la mesura en que en aquests s'hi trobin psicòlegs i/o psicopedagogs.

2. COMPETÈNCIES I OBJECTIUS

Competències professionals	Concreció	Objectius
<p>2. d'adaptació de les accions educatives a contextos i situacions diverses</p> <p>Adequa i optimitza els diferents elements d'una acció educativa al context en el qual aquesta es desenvolupa, d'acord amb les característiques biopsicològiques de les persones o col·lectius als quals va destinada</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Considerar las característiques biopsicològiques (processos d'aprenentatge; factors motivacionals i emocionals) de les persones a les quals va destinada l'acció pedagògica per ajustar-ne qualsevol dels seus components • Adequar amb flexibilitat els elements fonamentals de la intervenció educativa a les característiques de les persones, famílies, grups humans, institucions o comunitats que en són objecte 	<ul style="list-style-type: none"> • conèixer els principis bàsics generals del comportament i dels processos psicològics humans (sensació, percepció, consciència, aprenentatge, memòria, cognició, llenguatge, intel·ligència, motivació i emoció) • identificar i analitzar el paper d'aquests principis psicològics en l'activitat humana en general i en els contextos socio-educatius en particular • gestionar els principis psicològics bàsics a fi d'adaptar les accions educatives a les persones, contextos i situacions en què aquestes s'apliquen
<p>3. d'interpretació de les informacions de l'àmbit educatiu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Manifestar un pensament crític: emetre opinions pròpies i argumentades • Saber utilitzar els coneixements per comprendre situacions educatives i donar-hi resposta • Utilitzar hàbits de treball personals amb fonts diverses d'informació i potser contradictòries • Analitzar i valorar estudis, informes i recerques bàsiques i aplicades 	<ul style="list-style-type: none"> • analitzar, interpretar i reflexionar críticament sobre les informacions procedents de l'àmbit educatiu relacionades amb els processos psicològics bàsics
<p>4. en intervenció directa en processos educatius i formatius</p> <p>Desenvolupament òptim dels processos d'ensenyament i aprenentatge d'acord amb els contextos i els grups de referència</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Proporcionar oportunitats d'aprenentatge adaptades a les característiques i necessitats de les persones i els grups d'una manera contextualitzada • Desenvolupar continguts • Tutoritzar de manera individualitzada el procés d'aprenentatge d'acord amb les... necessitats particulars de les persones i els grups 	<ul style="list-style-type: none"> • conèixer i aplicar els principis psicològics bàsics al desenvolupament, tutorització i avaluació de processos d'ensenyament i aprenentatge adaptats a les persones, els grups i els contextos d'aplicació
<p>11. de gestió, elaboració i ús de recursos</p> <p>En el cas de recursos didàctics els sap elaborar, construir</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Elaborar els recursos didàctics en base als objectius d'ensenyament-aprenentatge 	<ul style="list-style-type: none"> • gestionar els principis bàsics de l'aprenentatge en l'elaboració de recursos didàctics

3. CONTINGUTS

TEMA 1. LA CIÈNCIA DE LA PSICOLOGIA

1. Què és la psicologia?

- 1.1. Els camps de la psicologia.
- 1.2. Temes d'interès permanent.
- 1.3. La psicologia com a ciència.

2. El desenvolupament de la psicologia:

- 2.1. La "nova psicologia": una ciència de la ment.
- 2.2. Redefinició de la psicologia: l'estudi de la conducta.
- 2.3. La revolució cognoscitiva.
- 2.4. Noves direccions.

3. Mètodes d'investigació en psicologia:

- 3.1. Observació natural.
- 3.2. Estudis de cas.
- 3.3. Enquestes.
- 3.4. Investigació correlacional.
- 3.5. Investigació experimental.
- 3.6. Investigació per mètodes múltiples.
- 3.7. La importància del mostreig.
- 3.8. Ètica i investigació psicològica.

TEMA 2. SENSACIÓ I PERCEPCIÓ

1. La naturalesa de la sensació:

- 1.1. El procés bàsic.
- 1.2. Llindars sensorials.
- 1.3. Percepció subliminal.
- 1.4. Percepció extrasensorial.

2. Percepció:

- 2.1. Organització perceptual.
- 2.2. Constàncies perceptuals.
- 2.3. Percepció de distància i profunditat.
- 2.4. Percepció de moviment.
- 2.5. Il·lusions visuals.
- 2.6. Característiques de l'observador: diferències individuals i cultura.

TEMA 3. ESTATS DE CONSCIÈNCIA

1. Experiència conscient:

- 1.1. Què és la consciència de vigília?
- 1.2. Explicació de la consciència de vigília.
- 1.3. Somniar despert i fantasia.

2. Son:

- 2.1. Cicles circadians: el rellotge biològic.
- 2.2. Els ritmes del son.
- 2.3. Trastorns del son.

3. Somnis:

- 3.1. Què somniem?
- 3.2. Per què somniem?
- 3.3. Necessiten somniar?

4. Meditació i hipnosi:

- 4.1. Meditació.
- 4.2. Hipnosi.

TEMA 4. L'APRENTATGE

1. Condicionament clàssic:

- 1.1. Elements del condicionament clàssic.
- 1.2. El condicionament clàssic en els éssers humans.
- 1.3. El condicionament clàssic és selectiu.

2. Condicionament operant:

- 2.1. Elements del condicionament operant.
- 2.2. Tipus de reforçament.
- 2.3. Càstig.
- 2.4. El condicionament operant és selectiu.
- 2.4. Conducta supersticiosa.
- 2.5. Indefensió apresada.
- 2.6. Moldejament del canvi conductual per mitjà de la biorretroalimentació.

3. Comparació entre els condicionaments clàssic i operant:

- 3.1. Adquisició de la resposta.
- 3.2. Extinció i recuperació espontània.
- 3.3. Generalització i discriminació.
- 3.4. Nou aprenentatge basat en l'aprenentatge original.
- 3.5. Contingències.
- 3.6. Recapitulació.

4. Aprenentatge cognoscitiu:

- 4.1. Aprenentatge latent i mapes cognoscitius.
- 4.2. *Insight* i disposició per a aprendre.
- 4.3. Aprenentatge per observació.
- 4.4. Aprenentatge cognoscitiu en animals.

TEMA 5. LA MEMÒRIA

1. Els registres sensorials:

- 1.1. Registres visual i auditiu.
- 1.2. Atenció.

2. Memòria a curt termini:

- 2.1. Capacitat de la MCT.
- 2.2. Codificació en la MCT.
- 2.3. Manteniment en la MCT.

3. Memòria a llarg termini:

- 2.1. Capacitat de la MLT.
- 2.2. Codificació en la MLT.
- 2.3. Efecte de posició serial.
- 2.4. Manteniment en la MLT.
- 2.5. Tipus de MLT.

4. La biologia de la memòria:

- 4.1. Com es formen els records?
- 4.2. On s'emmagatzemen els records?

5. Oblit:

- 5.1. La biologia de l'oblit.
- 5.2. Experiència i oblit.
- 5.3. Com reduir l'oblit.

6. Temes especials sobre la memòria:

- 6.1. Memòria autobiogràfica.
- 6.2. Amnèsia infantil.
- 6.3. Memòria extraordinària.
- 6.4. "Flashos" de memòria.
- 6.5. Testimoni ocular.
- 6.6. Records recuperats.
- 6.7. Influències culturals en la memòria.

TEMA 6. MOTIVACIÓ I EMOCIÓ

1. Perspectives sobre la motivació:

- 1.1. Instints.
- 1.2. Teoria de la redicció de la pulsio.
- 1.3. Teoria de l'activació.
- 1.4. Motivació intrínseca i extrínseca.

2. Gana i set:

- 2.1. Factors biològics.
- 2.2. Factors culturals i ambientals.
- 2.3. Trastorns alimentaris i obesitat.
- 2.4. Set

3. Sexe:

- 3.1. Motivació sexual.
- 3.2. Conducta sexual.
- 3.3. Orientació sexual.

4. Altres motius:

- 4.1. Exploració i curiositat.
- 4.2. Manipulació i contacte.
- 4.3. Agressió.
- 4.4. Assoliment.
- 4.5. Afilació.
- 4.6. Una jerarquia de motius.

5. Emocions:

- 5.1. Emocions bàsiques.
- 5.2. Teories de l'emoció.

6. Comunicació no verbal de l'emoció:

- 6.1. Qualitat de la veu.
- 6.2. Expressió facial.
- 6.3. Llenguatge corporal.
- 6.4. Espai personal.
- 6.5. Actes explícits.

7. Gènere, cultura i emoció:

- 7.1. Gènere i emoció.
- 7.2. Cultura i emoció.

4. PLA DE TREBALL I HORES ESTIMADES

E-A PRESENCIAL (a l'aula)	Estudiant	Assimila, pren notes, planteja dubtes, qüestions complementàries	Assimila, pren notes, descriu, identifica, relaciona, contrasta, analitza, avalua, interpreta, discuteix, presenta, debat, planteja dubtes, qüestions complementàries	Assimila, pren notes, identifica, defineix, relaciona, contrasta, analitza, avalua, interpreta, aplica, resol, presenta, discuteix, debat	Pren notes, relaciona, contrasta, analitza, avalua, interpreta, aplica, planteja dubtes, qüestions complementàries	Resol	Observa, pren notes, descriu, identifica conceptes, avalua, mesura, enregistra, relaciona, compara, analitza, interpreta, participa, coopera, manipula, aplica, resol, exposa, discuteix, amplia	
	70 hores	(14 hores)	(28 hores)	(7 hores)	(7 hores)	(7 hores)	(7 hores)	
	Professor	Introducció dels temes pel professor	Posta en comú dels temes	Correcció guia d'estudi	Plantejament i comentari d'exercicis orientats, enllaços web i activitats de docència tutoritzada	Exàmens	Altres activitats (exercicis presencials, experiments, pràctiques, videos, enllaços web...)	
	70 hores	(14 hores)	(28 hores)	(7 hores)	(7 hores)	(7 hores)	(7 hores)	
E-A DIRIGIT (fora de l'aula)	Estudiant	Defineix, identifica, contrasta, relaciona	Assimila, analitza, relaciona, contrasta, amplia, interpreta, reflexiona críticament, valora	Síntesi personal	Resol	Busca documents, identifica, analitza, relaciona, gestiona, aplica, interpreta, presenta, discuteix	Identifica, relaciona, contrasta, analitza, avalua, interpreta, aplica, resol, presenta, discuteix	Observa, defineix, manipula, mesura, interpreta, discuteix
	57 hores	(1 hores)	(24 hores)	(12 hores)	(3 hores)	(9 hores)	(6 hores)	(1 hora)
	Professor	Objectius d'aprenentatge	Lectures orientades (manual Morris i Maisto)	Resums dels capítols	Guia d'estudi	Enllaços web i docència tutoritzada	Exercicis orientats	Simulació virtual "Sniffy"
	41 hores	(3 hores)	(12 hores)	—	(3 hores)	(18 hores)	(3 hores)	(2 hores)

E-A AUTÒNOM (fora de l'aula)	Estudiant	Recerca d'informació	Lectures ampliades	Estudi personal: auto-organització materials i preparació exàmens	Tutories lliures individuals
	21,25 hores	(3 hores)	(6 hores)	(12 hores)	(0,25 hores)
	Professor	Preparació classes, presentacions PowerPoint i materials interactius (enllaços web) (70 hores) Avaluació resums, guia d'estudi i exercicis orientats (30 hores) Preparació i correcció d'exàmens (12 hores) Dubtes (mail i tutories lliures) (0,25 hores x 130 estudiants = 32,5 hores)			
	134,5 hores	(134,5 hores)			

Hores totals estudiant: 148,25

Hores totals professor: 251,75

5. AVALUACIÓ I ACREDITACIÓ DELS APRENENTATGES

	Activitats	%
E-A PRESENCIAL	Exàmens (6)	60
E-A DIRIGIT	Resums orientats Guia d'estudi orientada Exercicis orientats	12 12 6
E-A AUTÒNOM	Tutories lliures i activitats de docència tutoritzada individuals	10

Els exàmens de l'assignatura es duran a terme en les mateixes sessions presencials tot al llarg del curs, en les dates que oportunament es fixaran (aproximadament al finalitzar cada tema). Els exàmens contindran preguntes de selecció de resposta a opcions múltiples.

Els materials corresponents a les activitats d'ensenyament-aprenentatge dirigit s'hauran d'entregar a les sessions presencials en les dates que s'aniran fixant al llarg del curs.

Les activitats de docència tutoritzada es proposaran al llarg de les sessions presencials i els materials corresponents s'hauran d'entregar en les dates que oportunament es fixin.

Nota important: NO ES PODRÀ FER CAP EXAMEN NI ENTREGAR CAP MATERIAL FORA DE LES DATES PREVISTES.

El bon funcionament de la metodologia proposada es fonamenta en els principis de la bona fe i de la mútua confiança entre els estudiants i el professor. Qualsevol acció que suposi una violació d'aquests principis (p. ex., tractar de "copiar" en un examen) comportarà una penalització en l'avaluació de l'assignatura equivalent a l'eventual benefici que l'estudiant infractor esperava obtenir de la seva conducta.

Nota important: UN ESTUDIANT SERÀ AVALUAT COM A NO PRESENTAT QUAN NO S'HAGI PRESENTAT A CAP DELS EXÀMENS.

6. MATERIALS

La bibliografia bàsica **inclou les pàgines especificades en cada tema del manual de Morris i Maisto**, que trobareu destacat en **negreta** i que utilitzarem al llarg de tot el curs com a **lectura orientada**.

La bibliografia bàsica inclou també: a) d'altres manuals, a fi que en pugueu fer ús si en algun moment ho considereu escaient; i b) alguns altres textos que hem considerat especialment interessants dins de la formació psicològica bàsica dels pedagogs i pedagogues, els quals trobareu destacats amb un asterisc (*) dins de la bibliografia bàsica. No obstant, totes aquestes es podrien considerar ja com a **lectures ampliades**, no essencials per a un seguiment regular de l'assignatura.

La bibliografia complementària persegueix un doble objectiu: a) que disposeu d'altres lectures més específiques que us permetin, si s'escau, contrastar o complementar la bibliografia bàsica; i b) que, més enllà ja del que són els objectius docents de l'assignatura, pugueu aprofundir en aquells aspectes específics del temari que us hagin interessat. Com que aquesta bibliografia és, pel seu mateix objectiu, relativament

exhaustiva, com a orientació general n'hem prioritzat alguns textos, els quals trobareu destacats amb un asterisc (*) dins de la bibliografia complementària.

Finalment, hem inclòs nombroses adreces de pàgines web, així com referències de videos, pel·lícules i cursos relacionats amb els continguts de cada tema.

TEMA 1. LA PSICOLOGIA COM A DISCIPLINA CIENTÍFICA

BIBLIOGRAFIA BÀSICA

- Morris, C. G. i Maisto, A. A. (2005). *Psicología* (12a. ed.). Mèxic: Pearson-Prentice Hall (versió original en anglès, 2005). Cap. 1 (pp. 2-21, 23, 30-40, 43-45).
- Myers, D. G. (2005). *Psicología* (7a. ed.). Madrid: Editorial Médica Panamericana (versió original en anglès, 2004). Pròleg i Cap. 1.
- Smith, E. E., Nolen-Hoeksema, S., Fredrickson, B. i Loftus, G. R. (2003). *Introducción a la psicología*, 14ª edició. Madrid: Thomson (versió original en anglès, 2003). Cap. 1.
- Wade, C. i Tavis, C. (2003). *Psicología* (7a. ed.). Madrid: Pearson-Prentice Hall (versió original en anglès, 2003). Cap. 1.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA

- Arnal, J., Del Rincón, D. i Latorre, A. (1994). *Investigación educativa: fundamentos y metodología*. Barcelona: Labor.
- Bayés, R. (1980). *Una introducción al método científico en psicología*. Barcelona: Fontanella.
- Buendía, L., Colás, P. i Hernández, F. (1997). *Métodos de investigación en psicopedagogía*. Madrid: McGraw-Hill.
- Caparrós, A. (1985). *Los paradigmas en psicología*. Barcelona: Horsoi.
- Costa, M. i López Méndez, E. (2003). *Consejo psicológico*. Madrid: Síntesis.
- Diego, V. R. i Diego, V. J. (1990). *Cuestiones sobre método y medida en psicología*. Salamanca: Amarú.
- *Freixa, E. (2003). ¿Qué es conducta? *Revista Internacional de Psicología Clínica y de la Salud*, 3, 595-613.
- *Freud. *Psicopatología de la vida cotidiana*. Madrid: Alianza (versió original en alemany, 1901).
- Grünbaum, A. Traducció: La causalidad y la ciencia de la conducta humana. Dins de R. Ulrich, T. Stachnik i J. Mabry (Eds.), *Control de la conducta humana* (pp. 18–30). Mèxic: Trillas, 1972.
- Ibáñez, T. (2001). *Municiones para disidentes*. Barcelona: Gedisa.
- Rachlin, H. (1977). *Introducción al conductismo moderno*. Madrid: Debate (versió original en anglès, 1976). Cap. 1.
- Roca, J. (1989). *Allò psíquic. Mural psicològic pararistotèlic*. Barcelona: Eumo.
- Roca, J. (1999). *Psicología: una introducció teòrica* (2 vol.). Barcelona: Edimac. Caps. 1, 2.
- *Thorndike E. L. (1910). The contribution of psychology to education. *The Journal of Educational Psychology*, 1, 5-12. Disponible a: <http://psychclassics.yorku.ca/Thorndike/education.htm> [9 novembre 2005].
- Wadeley, A. i Blasco, T. (1995). *La ética en la investigación y la práctica psicológicas*. Barcelona: Ariel (versió original en anglès, 1991).
- Yela, M. (1996). Unidad y diversidad de la psicología. *Psicothema*, 8(Supl.), 327–351.

PÀGINES WEB

- <http://www.psy.pdx.edu/PsiCafe/KeyTheorists/Wundt.htm>: pàgina dedicada a Wilhelm Wundt, el pare de la psicologia.
- <http://psicologia.umh.es/hs/historia.htm>: pàgina de recursos en història de la psicologia, elaborada per professores de la Universitat Miguel Hernández. Hi podeu trobar informació sobre associacions, cronologies, textos, revistes...
- <http://www.ship.edu/~cgboeree/historyofpsych.html>: pàgina dedicada a la història de la psicologia.
- <http://psychclassics.yorku.ca>: en aquesta pàgina podeu trobar, de forma íntegra i gratuïta, molts articles i llibres clàssics escrits per les figures clau de la història de la psicologia, com Plató, Aristòtil, Darwin, Wundt, Titchener, Thorndike, Ebbinghaus, James, Freud, Pavlov, Watson, Skinner i molts d'altres.
- <http://www.apa.org>: pàgina de l'American Psychological Association (APA), una de les associacions científiques i professionals més importants en el camp de la psicologia. Té molts enllaços a organitzacions, investigadors, recerques i informació pràctica.
- <http://www.psychcrawler.com>: buscador de l'APA, útil per a trobar llocs de qualitat a Internet relacionats

amb la psicologia.

<http://www.apa.org/ethics/code2002.html>: principis ètics de l'APA.

<http://www.vh.org/adult/provider/anatomy/BrainAnatomy/BrainAnatomy.html>: en aquesta pàgina podeu disseccionar virtualment amb fotografies reals un cervell humà adult.

http://www.prenhall.com/livepsych/livepsych_demo: en aquesta pàgina podeu fer un interessant experiment sobre especialització hemisfèrica.

<http://psychexps.olemiss.edu>: pàgina de la Universitat de Mississipi, amb experiments i demostracions que es poden fer *online*.

<http://www.conducta.org>: informació general i articles sobre la Psicologia Interconductual, una perspectiva teòrica de la psicologia que parteix del conductisme i que té entre els seus màxims contribuents Jacob R. Kantor i Emilio Ribes.

http://www.liceupsicologic.org/ca_pres.html: promogut de forma particular pel psicòleg Josep Roca, el Liceu Psicològic es defineix en la seva pàgina de presentació com un "fòrum de propostes i debat teòric que té com a objectiu contribuir a l'establiment de la psicologia com a ciència natural".

VIDEOS

"Presente, pasado y futuro" (American Psychological Association).

TEMA 2. SENSACIÓ I PERCEPCIÓ

BIBLIOGRAFIA BÀSICA

Morris, C. G. i Maisto, A. A. (2005). *Psicología* (12a. ed.). Mèxic: Pearson-Prentice Hall (versió original en anglès, 2005). Cap. 3 (pp. 92-99, 125-143).

Myers, D. G. (2005). *Psicología* (7a. ed.). Madrid: Editorial Médica Panamericana (versió original en anglès, 2004). Caps. 5, 6.

Smith, E. E., Nolen-Hoeksema, S., Fredrickson, B. i Loftus, G. R. (2003). *Introducción a la psicología*, 14ª edició. Madrid: Thomson (versió original en anglès, 2003). Caps. 4, 5.

Wade, C. i Tavis, C. (2003). *Psicología* (7a. ed.). Madrid: Pearson-Prentice Hall (versió original en anglès, 2003). Cap. 3.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA

Banyard, P., Cassells, A., Green, P., Hartland, J., Hayes, N. i Reddy, P. (1995). *Introducción a los procesos cognitivos*. Barcelona: Ariel (versió original en anglès, 1995). Caps. 1-3, 13-17, 24-26.

Coren, S., Ward, L. M. i Enns, J. T. (2001). *Sensación y percepción* (5a. ed.). Madrid: McGraw-Hill (versió original en anglès).

Goldstein, E. B. (2005). *Sensación y percepción* (6a. ed.). Madrid: Thomson (versió original en anglès).

Matlin, M. W. i Foley, H. J. (1996). *Sensación y percepción* (3a. ed.). Madrid: Pearson-Prentice Hall (versió original en anglès).

Munar, E., Rosselló, J. y Sánchez-Cabaco, A. (Eds.). (1999) *Atención y percepción*. Madrid: Alianza.

*Ramachandran, V. S. i Blakeslee, S. (1999). *Fantasma en el cerebro*. Madrid: Debate, 1999 (versió original en anglès, 1998).

*Zeki, S. (1995). *Una visión del cerebro*. Barcelona: Ariel (versió original en anglès).

PÀGINES WEB

http://psych.hanover.edu/Krantz/sens_tut.html: pàgina del Dr. John Krantz, de la Universitat de Hanover, amb informació general sobre la sensació i la percepció.

<http://www.attention.com>: continguts relacionats amb l'atenció.

<http://platea.pntic.mec.es/~macruz/enlaces/psico/percep.html>: continguts relacionats amb la percepció.

http://www.prenhall.com/livepsych/livepsych_demo: en aquesta pàgina podeu fer un interessant experiment sobre la Llei de Weber.

<http://www.hhmi.org/senses-esp>: un extens informe (en castellà) de l'Institut Mèdic Howard Hughes sobre els sentits ("Viendo, oyendo y oliendo el mundo").

<http://psicol93.uab.es/visio/present/present.html>: pàgina del Laboratori de Percepció de la Facultat de Psicologia de la UAB. Dins de l'apartat de "Publicaciones", al subapartat "Conferencias", podeu trobar, entre d'altres: 1) una conferència del Prof. Julio A. Lillo, de la Universitat Complutense de Madrid, sobre la percepció del color; i 2) una conferència del Prof. Enric Munar, de la Universitat de les Illes Balears, sobre les il·lusions visuals.

<http://www.yorku.ca/eye/thejoy.htm>: manual *on-line* sobre percepció visual, amb exemples i demostracions.

<http://www.salleurl.edu/~se03855/pvisual/Home/Indice.htm>: continguts relacionats amb la percepció visual. Podeu realitzar diverses experiències (bandes de Mach, adaptació a la brillantor, fenòmens d'emascament, etc.).

<http://www.psych.purdue.edu/~coglab/VisLab/demos.html>: demostracions de fenòmens i experiències visuals (lleis de la Gestalt, moviment aparent, etc.).

http://www.exploratorium.edu/exhibits/f_exhibits.html: pàgina del museu Exploratorium de San Francisco, on podeu fer *online* diversos experiments sobre la visió.

<http://www.colorquiz.com>: en aquesta pàgina interactiva podeu avaluar la vostra capacitat d'identificació dels colors.

<http://colorlab.wickline.org/colorblind/colorlab>: en aquest "laboratori del color" podeu fer diferents experiències relacionades amb la visió del color, i veure els colors tal i com els veuen les persones que presenten determinats dèficits en la visió del color.

<http://www.scientificpsychic.com/graphics>: exemples de fenòmens perceptius, principalment il·lusions visuals.

<http://coc.cc.ca.us/users/rafterm/SpinningWheels.htm>: en aquesta pàgina podeu veure una il·lusió visual.

<http://www.visionscience.com>: recurs d'internet sobre la recerca en el camp de la visió, tant en humans com en animals.

<http://clerccenter.gallaudet.edu/InfoToGo/index.html>: pàgina del Laurent Clerc National Deaf Education Center, de la Gallaudet University, amb informació per a familiars i professionals relacionada amb la sordesa i les dificultats d'audició.

<http://www.cf.ac.uk/biosi/staff/jacob/teaching/sensory/olfact1.html>: informació sobre el sentit de l'olfacte.

<http://www.cf.ac.uk/biosi/staff/jacob/teaching/sensory/taste.html>: informació sobre el sentit del gust.

<http://www.deanradin.com/para1.html>: FAQ (*Frequently Asked Questions*) sobre parapsicologia, on podeu informar-vos i fer diferents experiments *on-line*.

<http://www.dina.kvl.dk/~abraham/psy1.html>: article sobre la PES (Percepció Extra-Sensorial).

VIDEOS

"Sensación y percepción" (American Psychological Association).

TEMA 3. ESTATS DE CONSCIÈNCIA

BIBLIOGRAFIA BÀSICA

- Morris, C. G. i Maisto, A. A. (2005). *Psicología* (12a. ed.). Mèxic: Pearson-Prentice Hall (versió original en anglès, 2005). Cap. 4 (pp. 144-161, 178-183).
- Myers, D. G. (2005). *Psicología* (7a. ed.). Madrid: Editorial Médica Panamericana (versió original en anglès, 2004). Cap. 7.
- Smith, E. E., Nolen-Hoeksema, S., Fredrickson, B. i Loftus, G. R. (2003). *Introducción a la psicología*, 14ª edició. Madrid: Thomson (versió original en anglès, 2003). Cap. 6.
- Wade, C. i Tavis, C. (2003). *Psicología* (7a. ed.). Madrid: Pearson-Prentice Hall (versió original en anglès, 2003). Cap. 2.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA

- Benson, H. B. i Proctor, W. (1986). *La relajación*. Barcelona: Grijalbo (versió original en anglès, 1984)
- Tobler, I. (1997). What do we know about the evolution of sleep—when it arose and why? Bacteria surely don't sleep, do they? Disponible a: http://www.sciam.com/print_version.cfm?articleID=0009BF20-6F06-1C72-9EB7809EC588F2D7 [9 novembre 2005].
- Zimmer, D. E. (1985). *Dormir y soñar*. Barcelona: Salvat (versió original en alemany, 1984).

PÀGINES WEB

- <http://www.uwm.edu/~johnchay/sl.htm>: en aquesta pàgina podeu fer un registre poligràfic (EEG=electroencefalograma, EOG=electrooculograma, EMG=electromiografia) virtual d'una persona que dorm. Tracteu d'identificar les diferents etapes del son i els moments en què és més probable que somniï.
- <http://www.asdreams.org>: pàgina de l'Association for the Study of Dreams, dedicada a la investigació bàsica i aplicada del somni i del somniar.
- <http://www.sleepfoundation.org>: pàgina de la National Sleep Foundation (NSF).
- <http://www.journalsleep.org>: en aquesta pàgina podeu llegir el darrer número de la revista especialitzada

Sleep.

<http://www.ramirocalles.com>: en aquesta pàgina podeu trobar indicacions per a la pràctica de la meditació, la relaxació i el ioga.

<http://hypnosis.com/index.html>: pàgina web de l'American Board of Hypnotherapy. Conté una faq (*Frequently Asked Questions*) sobre la hipnosi.

<http://www.pbs.org/saf/1310/video/watchonline.htm>: en aquesta pàgina podeu veure fragments del programa de TV *Scientific American Frontiers* titulat com "Worried Sick", sobre les relacions entre l'estrès i la salut.

<http://www.drugabuse.gov/NIDAHome.html>: pàgina del National Institute on Drug Abuse (NIDA).

TEMA 4. L'APRENENTATGE

BIBLIOGRAFIA BÀSICA

Morris, C. G. i Maisto, A. A. (2005). *Psicología* (12a. ed.). Mèxic: Pearson-Prentice Hall (versió original en anglès, 2005). Cap. 5.

Myers, D. G. (2005). *Psicología* (7a. ed.). Madrid: Editorial Médica Panamericana (versió original en anglès, 2004). Cap. 8.

*Sulzer-Azaroff, B. i Roy, G. (1986). *Procedimientos del análisis conductual aplicado en niños y jóvenes* (2a. ed.). Mèxic: Trillas (versió original en anglès).

*Toro, J. (1981). *Mitos y errores educativos*. Barcelona: Fontanella.

*Malott, R. W., Malott, M. E. i Trojan, E. A. (2002). *Principios elementales del comportamiento*. Mèxic: Pearson (versió original en anglès, 1999).

Smith, E. E., Nolen-Hoeksema, S., Fredrickson, B. i Loftus, G. R. (2003). *Introducción a la psicología, 14ª edición*. Madrid: Thomson (versió original en anglès, 2003). Cap. 7.

Wade, C. i Tavis, C. (2003). *Psicología* (7a. ed.). Madrid: Pearson-Prentice Hall (versió original en anglès, 2003). Cap. 4.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA

*Alloway, T., Wilson, G. i Graham, J. (2006). *Sniffy. La rata virtual*. Madrid: Thomson (versió original en anglès, 2005; inclou CD-ROM).

Bandura, A. (1987). *Pensamiento y acción. Fundamentos sociales*. Barcelona: Martínez Roca (versió original en anglès, 1986). Cap. 2.

Bayés, R. (1992). Aplicaciones de la obra de Skinner a algunos problemas del mundo de hoy. Dins de J. Gil Roales-Nieto, M. C. Luciano i M. Pérez Álvarez (Eds.), *Vigencia de la obra de Skinner* (pp. 277-284), Granada: Universidad de Granada.

*Borràs, F. X. i Bayés, R. (2000). El efecto placebo: nuevas aportaciones. *Innovación y Ciencia*, 9, 70-78.

*Domjan, M. (2002). *Bases del aprendizaje y el condicionamiento. Segunda edición*. Jaén: del Lunar (versió original en anglès, 2000).

Froufe, M. (2004). *Aprendizaje asociativo. Principios y aplicaciones*. Madrid: Thomson.

*Hodgson, R. i Miller, P. (1984). *La mente drogada. Cómo liberarse de las dependencias*. Madrid: Debate (versió original en anglès, 1982).

Martin, G. i Pear, J. (1999). *Modificación de la conducta* (5a. ed.). Madrid: Pearson-Prentice Hall (versió original en anglès, 1988).

Myers, D. G. (2005). *Psicología* (7a. ed.). Madrid: Editorial Médica Panamericana (versió original en anglès, 2004). Cap. 17 (especialment pp. 664-669).

Rosas, J. M., García, A. i Callejas, J. E. (2005). *Fundamentos del aprendizaje humano*. Jaén: del Lunar.

*Seligman, M. E. P. (1981). *Indefensión*. Madrid: Debate (versió original en anglès, 1975).

*Skinner, B. F. (1984). *Walden Dos. Hacia una sociedad científicamente construida*. Barcelona: Martínez Roca (versió original en anglès, 1948).

*Watson, J. B. i Rayner, R. (1920). Conditioned emotional reactions. *Journal of Experimental Psychology*, 3, 1-14. Disponible a: <http://psychclassics.yorku.ca/Watson/emotion.htm> [11 novembre 2005].

PÀGINES WEB

<http://psych.athabascau.ca/html/Behaviorism>: pàgina de Jay Moore, de l'Athabasca University, sobre l'aprenentatge i el condicionament.

<http://www.psy.pdx.edu/PsiCafe/KeyTheorists/Pavlov.htm>: informació sobre Ivan Pavlov, amb enllaços a d'altres pàgines dedicades al condicionament clàssic i al seu descobridor.

<http://www.as.wvu.edu/~sbb/comm221/chapters/pavlov.htm>: en aquesta pàgina podeu trobar una descripció

i exemples del condicionament clàssic.

<http://sun.science.wayne.edu/~wpoff/cor/mem/conditnl.html>: pàgina sobre el condicionament clàssic de la Wayne State University (tipus de condicionament, generalització, extinció).

<http://www.uwm.edu/~johnchay/cc.htm>: simulació interactiva senzilla en la que podeu condicionar clàssicament un gos virtual.

<http://www.bfskinner.org/index.asp>: pàgina oficial de la Fundació B. F. Skinner, amb informació, publicacions, fotografies i vídeos dedicats a Skinner i la seva obra.

<http://www.mcli.dist.maricopa.edu/proj/nru>: pàgina interactiva elaborada pel Maricopa Center For Learning And Instruction per ajudar els estudiants a entendre el concepte de reforçament negatiu, amb nombrosos exemples.

<http://www.uwm.edu/~johnchay/oc.htm>: simulació interactiva senzilla en la que podeu dur a terme el condicionament operant d'un ocell.

<http://www.ship.edu/~cgboeree/bandura.html>: informació sobre Albert Bandura.

http://www.ablongman.com/html/psychplace_acts/cc/intro.html: els principis de l'aprenentatge en el món real.

<http://www.p psicoactiva.com>: documents i articles sobre psicologia, en general, i aprenentatge, en particular. Inclou un atlas del cervell i de les estructures implicades en els processos psicològics.

<http://www.psicologiaciencia.com/publicaciones/biblioteca/a-aprend.htm> - [aprend](#): documents i articles relacionats amb l'aprenentatge, amb enllaços a d'altres portals especialitzats.

VIDEOS

“Una cuestión de aprendizaje” (American Psychological Association).

“Condicionament instrumental” (Jenny Moix): Mediateca de la Biblioteca d'Humanitats, referència 159/CON.

PEL·LÍCULES

“L'infant salvatge” (*L'enfant sauvage*), de François Truffaut (1969).

TEMA 5. LA MEMÒRIA

BIBLIOGRAFIA BÀSICA

*Baddeley, A. (1990). *Su memoria: cómo conocerla y dominarla*. Madrid: Debate (versió original en anglès, 1982).

Morris, C. G. i Maisto, A. A. (2005). *Psicología* (12a. ed.). Mèxic: Pearson-Prentice Hall (versió original en anglès, 2005). Cap. 6.

Myers, D. G. (2005). *Psicología* (7a. ed.). Madrid: Editorial Médica Panamericana (versió original en anglès, 2004). Cap. 9.

Smith, E. E., Nolen-Hoeksema, S., Fredrickson, B. i Loftus, G. R. (2003). *Introducción a la psicología, 14ª edición*. Madrid: Thomson (versió original en anglès, 2003). Cap. 8.

Wade, C. i Tavis, C. (2003). *Psicología* (7a. ed.). Madrid: Pearson-Prentice Hall (versió original en anglès, 2003). Cap. 7.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA

*Baddeley, A. (1998). *Memoria humana. Teoría y práctica*. Madrid: McGraw-Hill (versió original en anglès).

Banyard, P., Cassells, A., Green, P., Hartland, J., Hayes, N. i Reddy, P. (1995). *Introducción a los procesos cognitivos*. Barcelona: Ariel (versió original en anglès, 1995). Caps. 5, 27, 28.

Draaisma, D. (2006). *Por qué el tiempo vuela cuando nos hacemos mayores*. Madrid: Alianza (versió original en anglès).

Navarro, J. I. (Ed.). (1993). *Aprendizaje y memoria humana. Aspectos básicos y evolutivos*. Madrid: McGraw-Hill. Caps. 7, 8, 13.

Santiago, J., Tornay, F. i Gómez, E. (1999). *Procesos psicológicos básicos*. Madrid: McGraw-Hill. Caps. 5–6.

*Schacter, D. L. (2003). *Los siete pecados capitales de la memoria*. Barcelona: Ariel (versió original en anglès).

PÀGINES WEB

http://www.ablongman.com/html/psychplace_acts/memory/intro.html: en aquesta pàgina podeu fer un test de memòria.

http://www.prenhall.com/livepsych/livepsych_demo: en aquesta pàgina podeu fer un experiment sobre l'efecte de la posició serial.

<http://www.mindtools.com/memory.html>: milloreu la vostra memòria a curt i a llarg termini, des del record de llistes de paraules a l'ús de mapes conceptuals.

<http://www.exploratorium.edu/memory/index.html>: pàgina del museu de la ciència de San Francisco en què podeu millorar i provar la vostra memòria amb jocs interactius. Vegeu també les estructures cerebrals que són importants en la memòria.

<http://www.ec-online.net/Knowledge/Articles/memoryenhancement.html>: tècniques pràctiques per a millorar la memòria.

<http://www.happyneuron.com/GBHappyNeuron/memory/memory-training.html>: una pàgina més d'entrenament de la memòria.

<http://www.alz.org>: pàgina oficial de l'Alzheimer's Association. Conté molta informació i molts enllaços de recerques actuals sobre la pèrdua de la memòria, deguda a la malaltia d'Alzheimer i d'altres malalties similars. Inclou una secció sobre com "mantenir el teu cervell".

<http://faculty.washington.edu/eloftus>: article d'Elizabeth F. Loftus, investigadora de la memòria, sobre la síndrome de la falsa memòria i els problemes que pot originar.

<http://taylorandfrancis.metapress.com/app/Home/journal.asp?wasp=5fnncwxhrjtggjyvudu7&referrer=parent&backto=linkingpublicationresults,id:101897,1>: aquest enllaç us permet consultar els resums de la revista especialitzada *Memory*.

<http://www.wjh.harvard.edu/~dsweb/Home.html>: pàgina de Daniel L. Schacter, investigador de la memòria.

<http://aris.ss.uci.edu/cogsci/personnel/sperling/staff/sperling/sperling.html>: pàgina de George Sperling, investigador de la memòria.

VIDEOS

"Recordar y olvidar" (American Psychological Association).

PEL·LÍCULES

"Memento".

TEMA 6. MOTIVACIÓ I EMOCIÓ

BIBLIOGRAFIA BÀSICA

- Morris, C. G. i Maisto, A. A. (2005). *Psicología* (12a. ed.). Mèxic: Pearson-Prentice Hall (versió original en anglès, 2005). Cap. 9.
- Myers, D. G. (2005). *Psicología* (7a. ed.). Madrid: Editorial Médica Panamericana (versió original en anglès, 2004). Caps. 12-13.
- Smith, E. E., Nolen-Hoeksema, S., Fredrickson, B. i Loftus, G. R. (2003). *Introducción a la psicología, 14ª edición*. Madrid: Thomson (versió original en anglès, 2003). Caps. 10-11.
- Wade, C. i Tavis, C. (2003). *Psicología* (7a. ed.). Madrid: Pearson-Prentice Hall (versió original en anglès, 2003). Cap. 8-9.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA

- Alcaraz, M. (1993). Especificidad vs. generalidad de las respuestas autonómicas en las emociones. *Psicothema*, 5, 255-264.
- Avia, M. D. i Vázquez, C. (1998). *Optimismo inteligente: psicología de las emociones positivas*. Madrid: Alianza.
- Bandura, A. (1987). *Pensamiento y acción. Fundamentos sociales*. Barcelona: Martínez Roca (versió original en anglès, 1986). Caps. 6, 7, 9.
- Bayés, R. i Borràs, F. X. (1999). *Psiconeuroinmunología y salud*. Dins de M. A. Simón (ed.), *Manual de Psicología de la Salud. Fundamentos, metodología y aplicaciones* (pp. 77-114). Madrid: Biblioteca Nueva.
- *Cautela, J. R. i Groden, J. (1985). *Técnicas de relajación (Manual práctico para adultos, niños y educación especial)*. Barcelona: Martínez Roca (versió original en anglès, 1978).
- Damasio, A. (1996). *El error de Descartes*. Barcelona: Crítica (versió original en anglès, 1994).
- *Ekman, P. (1991). *Cómo detectar mentiras. Una guía para utilizar en el trabajo, la política y la pareja*.

- Barcelona: Paidós (versió original en anglès, 1985).
- Fernández-Abascal, E. G. i Chóliz, M. (2001). *Expresión facial de la emoción*. Madrid: UNED.
- Fernández-Abascal, E. G. i Palmero, F. (Eds.) (1999). *Emociones y salud*. Barcelona: Ariel.
- *Labrador, F. (Ed.). (1994). *Guía de la sexualidad*. Madrid: Espasa Calpe.
- Labrador, F. J. (1992). *El estrés. Nuevas técnicas para su control*. Madrid: Temas de Hoy.
- Lazarus, R. S. (2000). *Estrés y emoción. Manejo e implicaciones en nuestra salud*. Bilbao: Desclée De Brouwer (versió original en anglès).
- Lazarus, R. S. i Lazarus, B. N. (2000). *Pasión y razón. La comprensión de nuestras emociones*. Barcelona: Paidós (versió original en anglès, 1994).
- *LeDoux, J. (1999). *El cerebro emocional*. Barcelona: Ariel/Planeta (versió original en anglès, 1996).
- *Limonero, J. T. (Ed.). (2003). *Motivació i emoció*. Barcelona: UOC.
- McClelland, D. C. (1989). *Estudio de la motivación humana*. Madrid: Narcea (versió original en anglès, 1985).
- McKay, M., Davis, M. i Fanning, P. (1985). *Técnicas cognitivas para el tratamiento del estrés*. Barcelona: Martínez Roca (versió original en anglès, 1981).
- Myers, D. G. (2005). *Psicología* (7a. ed.). Madrid: Editorial Médica Panamericana (versió original en anglès, 2004). Cap. 14.
- Palmero, F., García Fernández-Abascal, E., Martínez, F. i Chóliz, M. (2002). *Psicología de la motivación y emoción*. Madrid: McGraw-Hill
- Pintrich, P. R. y Schunk, D. H. (2004). *Motivación y aprendizaje* (2a. ed.). Madrid: Pearson-Prentice Hall (versió original en anglès).
- Reeve, M. (1994). *Motivación y emoción*. Madrid: McGraw-Hill (versió original en anglès, 1992). Caps. 4–6, 8, 9, 13-15.
- Sapolsky, R. *¿Por qué las cebras no tienen úlceras?* Madrid: Alianza (versió original en anglès).
- Valle, A., González, R., Barca, A. i Núñez, J. C. (1996). Una perspectiva cognitivo-motivacional sobre el aprendizaje escolar. *Revista de Educación*, 311, 159–182.

PÀGINES WEB

- <http://win.niddk.gov/index.htm>: pàgina dels National Institutes of Health amb informació sobre obesitat, control de pes i nutrició.
- http://www.obesity.org/subs/fastfacts/Obesity_Treatment.shtml: pàgina de l'American Obesity association amb informació sobre la obesitat i els seus tractaments
- http://www.edap.org/p.asp?WebPage_ID=337: pàgina relacionada amb els trastorns alimentaris de la National Eating Disorders Association (NEDA).
- <http://www.eating-disorders.com>: pàgina sobre els trastorns alimentaris de l'hospital St. Joseph a Towson, Maryland.
- <http://www.indiana.edu/~kinsey>: pàgina oficial del Institut Kinsey, dedicada a la recerca interdisciplinària sobre la sexualitat humana, el gènere i la reproducció.
- <http://www.apa.org/pubinfo/answers.html>: “Respostes a les teves preguntes sobre l'homosexualitat”, elaborat per l'American Psychological Association.
- http://www.accel-team.com/human_relations/hrels_06_mcclelland.html: pàgina sobre la motivació d'assoliment, amb informació sobre autors com McClelland i Maslow.
- <http://www.news.wisc.edu/packages/emotion>: pàgina de la Universitat de Wisconsin-Madison dedicada als aspectes psicobiològics relacionats amb les emocions, amb enllaços a d'altres pàgines i portals especialitzats.
- <http://www.healthemotions.org>: pàgina del Health-Emotions Research Institute de la Universitat de Wisconsin, dedicat a comprendre l'impacte biològic de les emocions en la salut física. Conté enllaços a recerques i el seu propi butlletí.
- <http://www.americanheart.org>: pàgina de l'American Heart Association, amb informació sobre com portar un estil de vida saludable.
- <http://www.mindtools.com/smpage.html>: enllaços a diversos articles sobre l'estrès i tècniques per a fer-li front.
- <http://www.healthpsych.com>: informació i suggeriments pràctics sobre psicologia de la salut en àmbits mèdics
- <http://www.cdc.gov/niosh/ohp.html>: informació sobre un nou camp, la psicologia de la salut ocupacional, dedicat a la prevenció primària dels factors de risc organitzacionals de l'estrès, la malaltia i els accidents en l'àmbit laboral.

<http://www.ncptsd.org>: recurs educacional sobre la síndrome d'estrès posttraumàtica (PTSD).
<http://www.msnbc.com/onair/nbc/nightlynews/stress/stresstypea.asp?cp1=1>: podeu fer un qüestionari de personalitat Tipus A, la qual està relacionada amb les malalties cardiovasculars.
<http://www.apa.org/pubinfo/anger.html>: pàgina de l'APA sobre la ira i com controlar-la.
<http://www-psych.stanford.edu/~tsailab>: recerca en els aspectes culturals de les emocions, amb enllaços a d'altres pàgines especialitzades.
<http://www.dushkin.com/connectext/psy/ch10/facex.mhtml>: pàgina sobre l'expressió facial de les emocions en la qual podeu interactuar amb la figura i aprendre a identificar les emocions bàsiques i la seva universalitat.
<http://reme.uji.es>: revista electrònica de motivació i emoció, amb accés íntegre als articles.
<http://www.kluweronline.com>: buscador de revistes científiques amb accés directe a articles en format pdf; una de les revistes especialitzades que es poden consultar és *Motivation and Emotion*.

VIDEOS

“Motivación y emoción” (American Psychological Association).

CURSOS

“Relaxació i estil de vida saludable”. Curs a distància (100 h). Crèdits de lliure elecció. Informació: Laboratori de Psicologia de l'Esport, UAB. Tel.: 93 581 1434. E-mail: l.sport@uab.es. Web: <http://seneca.uab.es/sportlab>

7. Informacions complementàries

Per a la realització del conjunt de les activitats es requereixen:

- un aula de les dimensions apropiades perquè en ella es puguin realitzar, en les condicions d'individualitat adients, els exàmens programats al llarg del curs durant les sessions presencials (de manera orientativa, el nombre d'estudiants que van cursar l'assignatura el curs 2005-2006 va ser de 131);
- un ordinador (amb el plug-in d'Internet Explorer “Shockwave” i els programes “PowerPoint” i “Sniffy” instal·lats) i un canó de projecció (amb so);
- un aparell retroprojector de transparències;
- un aparell de vídeo i un monitor de TV;
- instal·lació del programa “Sniffy” als ordinadors de les aules d'informàtica;
- el major nombre possible d'exemplars del manual de Morris i Maisto (referenciat a la Bibliografia Bàsica) disponibles a la Biblioteca d'Humanitats.

El nombre estimat d'hores de dedicació del professor (308 hores) es pot reduir —o ampliar— en la mesura que ho faci el nombre d'estudiants que cursen l'assignatura (131 el curs 2005-2006) o el nombre de grups (1).